

**ZMIANY W POLONISTYCE SZKOLNEJ
SEMINARIUM ZORGANIZOWANE PRZEZ
Strzelińsko- Wrocławski Oddział SNaP
9.11.2007 – 29.04.2008**

Seminarium na temat zmian w polonistyce szkolnej zorganizowane przez Strzelińsko- Wrocławski Oddział SNaP rozpoczęło się spotkaniem dotyczącym pomysłów **na ciekawe lekcje z *Weselem* Wyspiańskiego**, które poprowadził **9. listopada** Robert Mertuszka.

Kolejne zajęcia (***Jak omawiać nieczytane lektury?***) odbyły się **17. listopada br.** Materiały inspirujące do dyskusji, **wymiany doświadczeń** przygotowały- Alicja Badowska, Małgorzata Jakubek i Małgorzata Skwarek. Zaprezentowano rozmaite sposoby na skłonienie uczniów do poznania *Potopu* i *Nad Niemnem* oraz przeczytania ze zrozumieniem *Dziadów* i *Pana Tadeusza*. Uczestnicy seminarium przyglądali się propozycjom twórczych zajęć z narodową epopeją, dyskutowali o wadach i zaletach poznawania arcydramtu Mickiewicza „po kawałku”, rozważali zasadność rozmawiania o *Potopie*, po przeczytaniu przez uczniów I tomu oraz celowo dobranych scen z dalszej części książki. Największe zainteresowania wzbudziła propozycja pokazania najważniejszych treści powieści Orzeszkowej poprzez kilkanaście przemyślnie ułożonych fragmentów.

**

29 stycznia 2008r. w Kolegium Nauczycielskim im. Grzegorza Piramowicza we Wrocławiu miało miejsce kolejne spotkanie seminaryjne. Tematem zajęć, poprowadzonych przez Leokadię Pawlitzak i Małgorzatę Skwarek, było *Kształcenie językowe w gimnazjum i liceum*. Spotkanie rozpoczęło odczytanie przez jedną ze słuchaczek Kolegium fragmentu eseju Bolesława Micińskiego, w którym pisał on o szczególnej roli wiedzy o języku, podejmując dyskusje z tymi, którzy dążą do uproszczenia składni, zasad ortografii, wyrażają zgodę na brutalizację słownictwa. Tekst sprzed niemal wieku okazał się zdumiewająco aktualnym głosem w dzisiejszej dyskusji o języku. Przedstawiając ją, Leokadia Pawlitzak omówiła wybrane przez siebie materiały inspirujące do podjęcia tematu (m. in. Kazimierz Ożóg – *Polszczyzna po roku 1989 – język po rewolucji*, Beata Romanek – *Kształcenie językowe a współczesna polszczyzna*, Leszek Tymiankin – „*Nieszkolne*” *formy wypowiedania się w edukacji*). Posiłkując się tymi artykułami przedstawiła kierunki zmian we współczesnej polszczyźnie, efekty badań języka współczesnej młodzieży (m. in. zwiększająca się nieporadność w wyrażaniu

myśli), także potrzebę uczenia młodych ludzi użytkowych form wypowiedzi (jak podziękowanie, prośba, protest, opowiadanie). Po krótkiej wymianie poglądów Małgorzata Skwarek przedstawiła opracowany przez siebie cykl lekcji językowych, zachęcających młodzież do samodzielnych badań zagadnień językoznawczych (przy okazji przygotowań do prezentacji maturalnych).

**

12 marca 2008r. o godz. 18.00 kolejne spotkanie seminaryjne poprowadził dr Stanisław Bortnowski. Zajęcia odbyły się w Bursie Nauczycielskiej przy ul. Kotlarskiej 42. W pierwszej, konwersatoryjnej, części spotkania seminarzyści dyskutowali na temat nowych tendencji w polonistycznej metodyce i planowanych zmianach w podstawie programowej. Druga część - *Czytanie literatury współczesnej* - miała charakter warsztatowy. Analizie i interpretacji poddano najnowszą powieści Olgi Tokarczuk *Bieguni* oraz wiersz Ryszarda Krynickiego.

**

29 kwietnia 2008r. o godz. 15.00 w Kolegium Nauczycielskim im. Grzegorza Piramowicza przy ul. Trzebnickiej 42 odbyło się ostatnie w tym roku spotkanie seminaryjne. **W pierwszej jego części rozmawialiśmy o integracji międzyprzedmiotowej. Materiał do dyskusji przygotowały pod kierunkiem Joanny Zajązkowskiej słuchaczki KJP: Katarzyna Bednarz (*Literatura i historia, czyli lekcja o powstaniu warszawskim*), Dagmara Chrobak (*Czy hip-hop jest poezją?*), Dominika Kucharska (*Blisko i daleko, czyli o przestrzeni w malarstwie*).**

Propozycja lekcji w gimnazjum, przygotowana przez Katarzynę Bednarz, to wartościowa próba przywołania treści patriotycznych we współczesnej szkole. Materiałem do analizy i dyskusji były różne teksty kultury – opracowania historyczne, fragmenty *Pamiętnika z powstania warszawskiego* Mirona Białoszewskiego, zdjęcia bardzo młodych powstańców. Dzięki tym ostatnim nauczycielka zawiązała nić porozumienia między pokoleniem, które podjęło nierówną walkę z okupantem a dzisiejszą polską młodzieżą, szukającą wiedzy o swoich rówieśnikach w podręcznikach historii.

Z kolei Dagmara Chrobak, zderzając wiersze wybitnych poetów XX wieku (Gałczyńskiego, Stachury, Tuwima) z tekstami znanych gimnazjalistom piosenek, nie tylko zainteresowała uczniów poezją, ale i nauczyła ich podstaw analizy utworu lirycznego w formie twórczej zabawy. Opisane zajęcia składały się z dwu segmentów. Pierwszy to szukanie wyznaczników poetyckości w lirykach i hip-hopowych piosenkach, zakończone formułowaniem odpowiedzi na pytanie zawarte w temacie pytanie. W drugiej części uczniowie przetwarzali analizowane wcześniej teksty, próbując zamienić wiersze w piosenki, a piosenki przełożyć na wiersze.

Relacja Dominiki Kucharskiej dotyczyła zajęć w szkole podstawowej. Najpierw przedstawiła ona uczniom schemat obrazujący podstawowe elementy obrazowania, odczytywania przestrzeni (miejsce, wymiary, granice, zmysły).

Następnie wykonała kilka ćwiczeń praktycznych – ustawiała grupę uczniów na różne sposoby, a pozostali obserwatorzy rozmawiali o tym, co widzą, a czego nie. Kolejny etap zajęć to znowu garść teorii – pokazanie „sztuczek”, dzięki którym malarz formuje przestrzeń swojego obrazu oraz zapisanie słów pomocnych w jego opisywaniu. Wszystkie te działania przygotowały dzieci do najważniejszej części zajęć – rozmowy o przestrzeni trzech tekstów ikonograficznych (*Bocianów* Chełmińskiego, *Dzieci* Diego Riwiery oraz *Skal kredowych na Rugii* Caspara Friedricha). Na koniec nauczycielka pokazała młodym koneserom sztuki własny obraz pt. *Łąka*, namalowany w wieku 13 lat.

Elementem łączącym wszystkie przedstawione przez słuchaczki Kolegium zajęcia było nawiązanie do doświadczeń lub zainteresowań dzieci i młodzieży.

Pierwszą część seminarium zwieńczyła krótka dyskusja dotycząca różnych form i metod, wykorzystywanych podczas lekcji integrujących wiedzę i umiejętności z różnych przedmiotów. Podkreślano zwłaszcza rolę ciekawych form wizualizacji i twórczości. Stół wigilijny, wielkanocne baby, dopisywanie kolejnych zwrotek do znanej piosenki, a dymków z myślami postaciom z obrazu *Matejki* – to tylko niektóre z pomysłów przypomnianych w tej rozmowie.

Druga część - na temat *Jak czytać poezję najnowszą?* – rozpoczęła się o godz. 17.00. Ćwiczenia z interpretacji wierszy m. in. Grzebalskiego, Rożyckiego, Fiedorczuk poprowadził Karol Maliszewski – polonista, filozof, krytyk literacki, stały bywalec Portu Literackiego, znany czytelnikom *Dolnośląskich Ścieżek* ze znakomicie prezentującej nowości literackie rubryki *Z dolnośląskiej półki* Druga część seminarium miała charakter otwarty – uczestniczyli w niej również zaproszeni przez polonistów z LO nr IV i X uczniowie zainteresowani najnowszą poezją, przygotowujący się do Olimpiady Polonistycznej.

Przed ćwiczeniami interpretacyjnymi prowadzący zrobił krótkie wprowadzenie dotyczące tendencji w nowej liryce, sytuując ją w kontekście (opozycji do) twórczości poprzedniego pokolenia, czyli tzw. poetów *brulionu*. Podstawową cechą twórców debiutujących około roku 1995 jest według prelegenta polifoniczność, utrudniająca wskazanie głównych kierunków interpretacji, kręgów zainteresowań czy nawet cech poetyki. Pokusił się jednak o wyróżnienie pewnych cech dystynktywnych młodej poezji. Są to m. in.: negacja rzeczywistości (albo raczej zrywanie, zacieranie śladów kontaktu z nią), pisanie w myśl hasła sztuki dla sztuki (struktura zagmatwania, motyw niedoceny), przedstawianie niemożności przekazu (nieudolności *schadzki z językiem*), brak jasnego systemu wartości, niejasność ontologiczna, autocentryzm (tekstocentryzm). Parafrazując znane określenie Stendhala, że powieść jest zwierciadłem przechadzającym się po gościńcu, prelegent stwierdził, że współczesna polska poezja to wiele prywatnych lusterek. Trudno nam jednak odczytać, co przedstawiają, gdyż nie ma już jednego gościńca (poeta *rekonstruuje więc prawdopodobieństwo rzeczywistości*).

Na przekór poezji, która usiłuje zatrzeć wskazówki interpretacyjne, Karol Maliszewski zaproponował kilka prób odczytania sensów wierszy poetów współczesnych. W zestawieniu z *Ocalonym* Różewicza zinterpretował wiersz Grzegorza Olszańskiego *Miazga*, a w odniesieniu do utworu Miłosza *To* przeczytał *Kończy się niczym* Mariusza Grzebalskiego. Kluczem nadrealizmu usiłował otworzyć zarówno liryk Romana Honeta *ta czerń nazywa się ziemia*, jak i *Vaterland* Tomasza Różyckiego, *W kolejce po ksero* Dariusza Sośnickiego wpisał w kontekst życia bokowiska, a *Przecenę map* Darka Foksa odczytywał poprzez zawarte w nim odwołania popkulturowe.

Podczas dwugodzinnego spotkania nie było już czasu na dyskurs interpretacyjny, mnożenie sądów i odczytań. **Taką możliwość będą mieli uczestnicy kursu na temat *Praca z uczniem zdolnym. Interpretacja poezji najnowszej*, który zostanie w pierwszym semestrze roku szkolnego 2008/09 zorganizowany przez DCDNiIP we Wrocławiu (kierownik formy doskonalenia: Małgorzata Kryszkiewicz). Głównym prowadzącym zajęcia będzie właśnie Karol Maliszewski. Zapraszamy polonistów do udziału w tych warsztatach, mogących rzeczywiście wspomóc nauczycieli licealnych w pracy z uzdolnionymi uczniami.**

Małgorzata Kryszkiewicz
Alicja Badowska